

VOOR

December 2015 • jaargang 8 • nummer 3

Inhoud

In deze Kwartaalnieuwsbrief leest u over de ontwikkelingen van Voorall.

Het waarom, het wie, het hoe...

... en welke resultaten we tot nu toe hebben behaald.

Aan- en afmelding voor deze nieuwsbrief, suggesties of vragen kunt u mailen naar: info@voorall.nl

In deze nieuwsbrief:

Bezuinigingen	1
Jaarplannen 2016	2
Nieuwe Cliëntenraad Sociaal Domein	3
Nieuwe toegankelijke trams	4
Op de bres voor... de elektrische rolstoel in de bus	5
Twee liften op Den Haag Nieuw Centraal	6
Ervaringstour met wethouder Klein	6
Ongehinderd.nl/denhaag	7
Nieuw strandbeleid	8
Special Olympics in Den Haag	8
Vrijwilliger zijn...	9

Bezuinigingen

De gemeente Den Haag krijgt er geen genoeg van...van bezuinigen. Na een periode van kortingen op de subsidie tussen 2011 en 2014 dachten we het ergste wel te hebben gehad. We hoopten dat de periode van snijden in, afbouwen van en korten op activiteiten voorbij was. In een periode van vier jaar heeft Voorall achtereenvolgens 7,7 procent, 10 procent, 12 procent en 12 procent van de subsidie ingeleverd. In totaal 41,7 procent. Rekening houdend met een inflatiecorrectie naderen we de 50 procent. Ondanks deze substantiële bijdrage aan het op orde brengen van de gemeentefinanciën heeft het College van B&W in de zomer van 2015 (totaal onverwachts) nieuwe bezuinigingen aangekondigd die inmiddels door de gemeenteraad zijn goedgekeurd. Voor de periode 2016, 2017 en 2018 moeten we bijna 8 procent ombuigen. Opnieuw moeten we veel tijd en energie steken in het opnieuw stellen van prioriteiten en de zoektocht met de kaasschaaf. Tijd en energie die we liever in belangenbehartiging en het organiseren van activiteiten voor mensen met een beperking hadden gestoken.

Uiteraard heeft Voorall zich niet direct bij de aangekondigde bezuiniging neergelegd. Wij hebben alle fracties een brief geschreven met daarin een uiteenzetting over het belang van een inclusieve samenleving, waarin mensen met een beperking volwaardig kunnen participeren.

>> *vervolg volgende pagina*

Ook hebben we geschreven dat het verlagen van de subsidie voor Voorall betekent dat er minder aandacht zal zijn voor het bevorderen van de toegankelijkheid van het openbaar vervoer en de openbare gebouwen en minder aandacht voor het stimuleren van 'inclusief beleid' van de gemeente. Tegen de achtergrond van het gegeven dat de gemeente Den Haag de Agenda 22 (de 22 standaardregels van de Verenigde Naties voor een inclusieve samenleving) omarmt, is dit extra wrang. Helaas heeft de brief op de uitkomst geen effect gehad, maar we hebben wel een duidelijk signaal naar de gemeenteraad afgegeven.

Daarnaast heeft Voorall ook bezwaar gemaakt bij de bezwaarschriftencommissie. Onze argumenten zijn drieledig: in de eerste plaats is Voorall behalve belangenbehartiger voor mensen met een beperking ook waakhond voor een toegankelijke samenleving en adviesorgaan van de gemeente voor het stimuleren en aanjagen van inclusief beleid. De hoeveelheid werk als gevolg van de laatste twee taken is de afgelopen jaren eerder toegenomen dan afgenomen, maar er heeft zich bij ons

geen verzoek van de gemeente bereikt om deze taken op een lager plan te zetten. Kortom, wij moeten hetzelfde werk voor de gemeente uitvoeren, maar krijgen daar minder budget voor. Dat wordt steeds lastiger aangezien de kosten voor personeel, huisvesting en drukwerk wel met enkele procenten per jaar stijgen. Ons tweede argument heeft betrekking op het moment waarop de bezuiniging is aangekondigd. Dat was in juni 2015. De begroting voor 2016 moesten wij volgens gemeentelijke regels uiterlijk op 31 maart 2015 inleveren. In feite verandert de gemeente hiermee de spelregels tijdens de wedstrijd. En ons derde argument zit in het feit dat Voorall in 2012 door de gemeente is doorgelicht op doelmatigheid. De conclusie uit deze analyse was dat er bij Voorall doelmatig wordt gewerkt en dat er geen veranderingen nodig waren. Het is tegen deze achtergrond merkwaardig dat de gemeentelijke bezuinigingen zijn opgelegd als een doelmatigheidskorting. Inmiddels hebben wij ons bezwaar tijdens een hoorzitting bij de bezwaarschriftencommissie toegelicht. Voor het eind van het jaar verwachten wij uitsluitel.

Jaarplannen 2016

De afgelopen weken hebben we veel tijd gestoken in het opstellen van onze jaarplannen voor 2016. Het zijn er twee, aangezien wij twee subsidies van de gemeente ontvangen: de reguliere subsidie en subsidie als gevolg van de wijziging van de 'Gehandicaptenparkeerkaart'. Bij het opstellen van de jaarplannen zijn we niet alleen uitgegaan van gemeentelijke speerpunten, maar hebben we ook gekeken naar de veranderingen en verbeteringen die onze achterban wil realiseren. Wij hebben ons bij het maken van keuzes vooral gericht op de aspecten waar we het verschil kunnen maken. Tevens hebben we gekeken naar het aantal beschikbare uren, waarbij we een zorgvuldige verdeling hebben gemaakt over de diverse thema's. Thema's, waaraan

we in 2016 aandacht gaan besteden, zijn: de uitvoering van de Gehandicaptennota (zie elders in deze nieuwsbrief), informatievoorziening naar de achterban, sport & recreatie, het jongeren platform Onbeperkt Haags, interculturalisatie, effecten van de Wmo, maatschappelijke participatie en toegankelijkheid openbare gebouwen.

Het tweede jaarplan richt zich op het bevorderen van verkeersdeelname en het gebruik van het openbaar vervoer door mensen met een beperking. Speciale aandacht besteden wij in 2016 aan informatieverstrekking, communicatie en bewustwording op het gebied van verkeer en vervoer. In dit kader organiseren wij twee campagnes. Eén onder het motto 'Het openbaar vervoer is van iedereen' en één onder het motto 'Thuis in een vreemde stad'.

>> *vervolg volgende pagina*

>> vervolg jaarplannen 2016

Op het terrein van openbaar vervoer hebben we de volgende speerpunten: instructie aan buschauffeurs en trambestuurders, kennismaken openbaar vervoer en verkenning toepassing sensortechnologie. Op het terrein van de openbare ruimte schrijven we periodiek nieuwsberichten voor de website van de gemeente, organiseren we ervaringstours voor ambtenaren, wethouders en raadsleden en gaan we

regelmatig met het TestTeam 'Werk in uitvoering' op stap.

De activiteiten en prestaties hebben we zo concreet mogelijk beschreven zodat de achterban, maar ook de gemeente en de rest van de samenleving direct zien en ervaren op welke wijze wij bijdragen aan het verder verbeteren van onze inclusieve stad.

Nieuwe Cliëntenraad Sociaal Domein

Zoals algemeen bekend is de gemeente sinds 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de beleidsontwikkeling en de uitvoering van de 'Jeugdwet', de 'nieuwe Wmo' en de 'Participatiewet'. De gemeente heeft de handen vol aan een zorgvuldige uitvoering van de drie nieuwe wetten. Eén van de speerpunten daarbij is dat de cliëntenparticipatie goed moet worden geregeld.

Tot nu toe is één en ander in Den Haag geregeld in een 'Cliëntenraad SZW' en het 'Haagse Wmo Netwerk'. Dat gaat veranderen. Het bureau 'Seastarters' gevraagd een nieuwe structuur te ontwikkelen. Het College van B&W heeft hierover onlangs een besluit genomen. Er komen drie deelraden: Wmo, Participatie en Jeugd. Daarnaast komt er een Cliëntenraad Sociaal Domein (CSD). De deelraden gaan zich bezighouden met de specifiekere onderwerpen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, jeugd en werk en inkomen, terwijl de CSD zich gaat richten op de advisering over onderwerpen die meerdere beleidsterreinen raken.

De cliëntenraden dragen hiermee niet alleen bij aan het bevorderen van de kwaliteit van de beleidsvoorbereiding en de uitvoering daarvan, maar ook aan een goede belangenbehartiging van cliënten. Om die reden wil de gemeente dat zoveel mogelijk (vertegenwoordigers van) belangenorganisaties en ervaringsdeskundigen deel uit maken van de nieuwe cliëntenraad. Voorall steunt deze koers, omdat advisering en signalering aan kracht winnen als de leden ervaringen van burgers langs deze weg onder de aandacht brengen.

Voorall is gevraagd kandidaten voor te dragen voor de Deelraden Wmo, Participatie en de CSD. Binnenkort wordt er door Seastarters met deze kandidaten een selectiegesprek gevoerd. In het volgende nummer laten we u met de Voorall-kandidaten kennismaken. Overigens is het de bedoeling dat de Voorall-leden regelmatig bijeenkomen om de inbreng in de diverse platforms voor te bespreken. Bij die gelegenheden komen uiteraard ook signalen van onze achterban aan de orde. Blijft u dus doorgaan met het geven van signalen, ervaringen, klachten en complimenten.

Nieuwe toegankelijke trams

Deelname aan het maatschappelijk leven lijkt zo vanzelfsprekend, maar voor Hagenaars met een beperking geldt dat niet. Velen moeten elke stap buiten de deur voorbereiden en hebben er vaak hulp van anderen bij nodig. Sommigen komen nauwelijks nog zelfstandig hun huis uit, anderen gaan uitsluitend de deur uit als het echt niet anders kan, weer anderen doen een voortijdig beroep op hun omgeving. In veel gevallen moeten mensen met een beperking worden gestimuleerd deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer.

Den Haag heeft zich de laatste jaren ontwikkeld tot een stad, waarin ook mensen met een beperking kunnen meedoen. Dit zien we onder andere terug in de toegankelijkheid van het openbaar vervoer. Komende tijd worden belangrijke stappen gemaakt met de toegankelijke bussen en de ontwikkeling van de Nieuwe Stadstram (Avenio). Zo gaat de HTM in 2016 op vijf lijnen (2, 9, 11, 15 en 17) met nieuwe toegankelijke trams rijden. Hierdoor komt het gebruik van de tram voor een veel grotere groep mensen met een beperking binnen handbereik.

Voorall zet zich er de komende tijd voor in dat mensen met een beperking goed op de hoogte zijn van alle nieuwe mogelijkheden. Wij stimuleren met name dat Hagenaars hun vrijheid daadwerkelijk vergroten door (meer) gebruik van het openbaar vervoer te maken.

Om dit doel te bereiken, gaat Voorall veel voorlichting geven. Ook introduceren wij het project 'Kennismaking Openbaar Vervoer' om mensen met een beperking vertrouwd te maken met het nieuwe materieel. Een coach leert de reiziger de handelingen en weetjes die belangrijk zijn om zelfstandig en veilig te reizen. Voor de uitvoering hiervan werkt Voorall samen met de Metropool Regio Rotterdam Den Haag (MRDH), HTM en Veolia.

Maar we doen meer. Toegankelijk openbaar vervoer begint bij de bestuurders/chauffeurs van de vervoersmiddelen. Als er bij hen begrip en bereidheid is om rekening te houden met mensen met een beperking, wordt de drempel voor deze mensen om gebruik te maken van het openbaar vervoer lager. Helaas blijkt in de praktijk dat bestuurders/chauffeurs van RandstadRail, bus en tram nog onvoldoende rekening houden met mensen met een beperking, ondanks het feit dat hier aandacht voor is tijdens de opleiding.

Voorbeelden hiervan zijn:

- wegrijden voordat de reiziger zijn plaats veilig heeft bereikt;
- de bus niet goed langs de instaprand parkeren;
- geen busplank voor het in- en uitstappen aanbieden;
- mopperen over de snelheid, waarmee iemand met een beperking instapt;
- te sportief rijgedrag.

Voorall wil daarom de kennis en bewustwording over reizigers met een beperking bij bestuurders/chauffeurs vergroten. Belangrijke vragen hierbij zijn: wat hebben reizigers met een beperking nodig en wat kan een bestuurder/chauffeur doen om te bewerkstelligen dat reizigers met een beperking snel en veilig met de tram, bus of RandstadRail mee kunnen.

Op de bres voor...de elektrische rolstoel in de bus

In de vorige 'Nieuwsbrief' berichtten we over de voortdurende discussie rondom het weigeren van elektrische rolstoelen door de HTM. Het argument van HTMbuzz luidt dat een elektrische rolstoel conform de algemene vervoersvoorwaarden (art. 14 lid 17) niet in de stadsbussen mogen. Voorall vindt dit een verkeerde interpretatie. In tegenstelling tot hetgeen HTMbuzz over de status van elektrische rolstoelen stelt, hechten wij eraan te melden dat elektrische rolstoelen geen vervoermiddel zijn, maar een hulpmiddel. Een elektrische rolstoel is niet te vergelijken met bijvoorbeeld een scootmobiel die wel kan worden gerekend tot de groep vervoermiddelen. De vergelijking die HTM maakt, getuigt van een groot gebrek aan kennis op dit terrein. In toenemende mate gaan mensen met een beperking standaard gebruik maken van een elektrische rolstoel. Hierdoor zullen wij de komende jaren een afname van handbediende rolstoelen in het straatbeeld zien en een toename van elektrische rolstoelen. Een elektrische rolstoel is in tegenstelling tot de omschrijving van de HTM een reguliere rolstoel. De HTM wijst ook op het vraagstuk van veiligheid. Dit snijdt volgens Voorall geen hout aangezien een elektrische rolstoel

tijdens de rit met de rug in de rijrichting staat (dus met de rug naar de chauffeur) en tegen de aangebrachte steunplank. Bij plotseling remmen wordt de rolstoel tegen deze plank aangedrukt. Overigens geldt dit ook voor handbediende rolstoelen. Evenals een handbediende rolstoel blokkeert ook een elektrische rolstoel het gangpad niet. Er staan in de vervoersvoorwaarden maximale maten (Europese NEN-normering 120 X 70 cm). Hieraan voldoen elektrische rolstoelen. Tevens wordt door HTM gesteld dat een elektrische rolstoel te zwaar is. Dat is hij niet. De oprijplank van bussen kan een gewicht dragen van maximaal 300 kg. De meeste rolstoelen wegen, inclusief inzittende, niet meer dan 250 kg. Tenslotte: Andere grote steden en de streekbussen in Den Haag vervoeren wel mensen met een elektrische rolstoel. De HTM is een uitzondering en ondermijnt hiermee het beleidsuitgangspunt van de gemeente Den Haag om inclusief beleid uit te voeren. Kortom, ook elektrische rolstoelen horen in de bus!

Onze vrijwilliger Michel Meinders, die zelf is aangewezen op een elektrische rolstoel, heeft samen met onze directeur Wim Carabain en vrijwilliger Ed Vols een gesprek gehad met AD-Haagsche Courant waarin we aandacht hebben gevraagd voor betere toegankelijkheid van de stadsbussen. Eén en ander heeft geleid tot raadvragen van de PVV-fractie. Hoewel wethouder Revis en wethouder Klein zich al positief over de situatie hebben uitgelaten wachten we het standpunt van het College van B&W af.

Twee liften op Den Haag Nieuw Centraal

Om in een rolstoel het busplatform van het Haagse Centraal Station te kunnen bereiken en verlaten, heb je een lift nodig. En eigenlijk zelfs twee, want als er één uitvalt, dan zit je vast op het platform. Bovendien bevindt de enige lift zich nu in de Stationshal, die 's avonds na de laatste trein dicht is. Een onwenselijke situatie volgens Voorall. Redenen genoeg om in het nieuwe ontwerp te pleiten voor een extra lift, en wel aan de kant van de Rijnstraat. Helaas is dit voorstel afgewezen door de betrokken wethouder, omdat dit volgens hem niet noodzakelijk is en omdat een tweede lift niet past in de beoogde uitstraling van het project.

Ons gelijk werd enkele weken geleden bewezen toen de lift gedurende een periode van zes (!) dagen buiten gebruik was. Rolstoelgebruikers konden geen gebruik maken van bussen op het Centraal Station. Voorall vindt dit uit het oogpunt van de toegankelijkheid van dit OV-knooppunt

onacceptabel en blijft ijveren voor een tweede lift. Wij roepen lezers op contact te zoeken met Voorall in geval de lift buiten werking is. Wij registreren het aantal storingen en benutten deze informatie voor onze contacten met de gemeente.

Ervaringstour met wethouder Klein

Bij een 'Voorall Ervaringstour' stap je, zelf gezond van lijf en leden, in een rolstoel en loop je een stuk mee met een blinde of slechtziende. Zo ervaar je voor het eerst echt zelf hoe het is om je met een beperking door het leven te bewegen. Met name voor ambtenaren die zich bezighouden met de inrichting van de stad, is dit vaak een echte eyeopener.

Dit keer was het de beurt aan wethouder 'Zorg' Karsten Klein en enkele van zijn ambtenaren. Samen met een team van Voorall, waaronder enkele ervaringsdeskundigen, werd een rondje gemaakt van het Stadhuis, over de Grote Marktstraat, Spuistraat, Vlamingstraat en Grote Markt. Daarna pakte het gezelschap nog een stukje van de RandstadRail mee terug naar het stadhuis.

De tour leerde dat de noodzaak om voetgangersgebieden zorgvuldig in te richten voor mensen met een visuele beperking nog steeds heel groot is. Op de kruising Grote Marktstraat/Spuistraat was duidelijk te merken dat voetgangers die niet (goed) kunnen zien, niet weten waar ze veilig kunnen oversteken en zelfs gedesoriënteerd raken op de grote vlakke ruimte. Daar komt bij dat de scheiding tussen trottoir en fietspad niet duidelijk is waar te nemen. Voor slechtzienden is de overgang nauwelijks te zien, met daardoor een verhoogd risico op botsingen met fietsers en valpartijen. Verder kwam naar voren dat er nog steeds winkels zijn, bijvoorbeeld in de Spuistraat, die door een te hoge drempel slecht bereikbaar zijn. Bij sommige winkels is er een drempel van meer dan vijf centimeter.

Hierdoor zijn deze winkels niet toegankelijk voor mensen die zich zelfstandig met een rolstoel verplaatsen. Ook werd geconstateerd dat er in sommige winkels geen toegankelijke gangpaden zijn. Vooral blijft ondernemers over beide onderwerpen aanspreken.

Positief is dat er tegenwoordig in de Spuistraat twee lengtegeulen liggen om regenwater af te voeren. Dit is veel beter dan slechts een geul, omdat de straat nu vlakker is. Voor mensen met een rolstoel is dit comfortabeler. Wethouder Klein heeft de tour als interessant en nuttig ervaren.

Ongehinderd.nl/denhaag

De website en app Ongehinderd.nl/denhaag bestaat al enige tijd. Iedereen met een computer of smartphone kan thuis of onderweg informatie zoeken over de toegankelijkheid van specifieke plekken in Den Haag. Het kan gaan om speciale voorzieningen in stadsdeelkantoren, musea, hotels, restaurants en winkels. Zo is bijvoorbeeld te vinden of er een invalidentoilet of een gehandicaptenparkeerplaats is. Bijzonder handig als je op stap gaat. Om andere gebruikers te helpen, kunt u ook zelf informatie toevoegen.

Voorall en de gemeente Den Haag zetten zich komende tijd extra in om het gebruik van de website en app te stimuleren. Om dit te bereiken heeft Voorall een

promotiefilmpje laten maken dat op 3 december jl. tijdens de 'Wereld Gehandicapten Dag' werd gelanceerd. Wethouder Karsten Klein zei er het volgende over: "Den Haag is een levendige stad waar van alles te doen en te beleven is. Ik vind het heel belangrijk dat ook mensen met een beperking daarvan net als iedereen kunnen genieten! Niet alleen kunnen zij met Ongehinderd zien of een locatie voor hen toegankelijk is, zij kunnen ook zelf informatie over locaties en voorzieningen toevoegen. Hiermee dragen zij zelf bij aan de informatievoorziening over toegankelijk Den Haag."

Bekijk het filmpje hier: www.voorall.nl

Graag roepen wij de gebruikers van de website en app op om suggesties te doen over hoe wij beide instrumenten qua gebruiksvriendelijkheid voor mensen met een beperking verder kunnen verbeteren.

Nieuw strandbeleid

De gemeente Den Haag wil het strand van Kijkduin en Scheveningen attractiever maken voor publiek door een verbeterd strandbeleid. De gemeente wil onder andere het aantal regels verminderen, het strand beter indelen en de kwaliteit van voorzieningen op de stranden verbeteren. Voorall volgt de totstandkoming van dit nieuwe strandbeleid op de voet. Tijdens diverse bijeenkomsten heeft Voorall aandacht gevraagd voor de toegankelijkheid van de stranden voor mensen met een beperking. In aanvulling daarop hebben wij onze prioriteiten in een brief aan wethouder Revis (Buitenruimte) gestuurd.

Voorall heeft er in de brief voor gepleit om ook ten aanzien van nieuw strandbeleid de uitgangspunten van inclusief beleid te hanteren. Dat wil zeggen: iedereen moet op zijn/haar eigen manier mee kunnen doen in de stad. Dit betekent dat strandtenten en locaties aan zee ook bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar moeten zijn voor mensen met een beperking.

Dus zij moeten zo zelfstandig mogelijk kunnen meedoen. Om die reden stimuleren wij bij de doelgroep het reizen met het openbaar vervoer, zo ook naar het strand. Dit betekent natuurlijk wel dat trams, streek- en stadsbussen toegankelijk moeten zijn en dat mensen bij haltes aan het strand goed in- en uit moeten kunnen stappen. Verder pleit Voorall ervoor dat er voor de betonnen paden naar zee structureel een post binnen de begroting wordt opgevoerd. Dit is een jaarlijks terugkerend punt, want voor de aanleg moet iedere keer opnieuw budget bij de Stadsdeelkantoren gezocht worden. Het is echter zo'n onmisbare voorziening dat die naar de mening van Voorall geborgd zou moeten worden.

Special Olympics in Den Haag

De 'Nationale Special Olympics 2018' komen eraan. Althans sportwethouder Rabin Baldewsingh wil dit grootse evenement voor mensen met een verstandelijke handicap heel graag naar Den Haag halen. Een haalbaarheidsonderzoek heeft voor de zomer plaatsgevonden en daar is een positief advies op gekomen. Als het doorgaat dan zullen er, tijdens een weekend eind juni/begin juli 2018, ruim 2000 sporters naar Den Haag komen, vergezeld door 1000 begeleiders/vrijwilligers. De

sporters gaan tussen de 12 en 20 takken van sport beoefenen.

Voor de gehandicaptensport is de Special Olympics een belangrijk evenement. Sporters die willen toegelaten worden tot de wereldspelen moeten namelijk eerst aan de Nationale Spelen deelnemen. Voorall is enthousiast over het idee en gaat meehelpen dit tweejaarlijkse evenement in onze stad te realiseren. Sport en bewegen is ook voor mensen met een beperking. Daarom heeft onze directeur Wim Carabain op 25 november jl. tijdens een bijeenkomst met de wethouder en dertig andere samenwerkende partners een intentieverklaring ondertekend. Hierdoor verbindt Voorall zich er aan om dit evenement te laten slagen. Voor meer informatie kunt u nu al terecht op de website van SGK: www.sportbelangsgk.nl

Vrijwilliger zijn...

'Vrijwilliger zijn, is vrijwillig, maar niet vrijblijvend. Is verbonden, maar niet gebonden. Is onbetaalbaar, maar niet te koop. Is positief denken en positief doen. Met als enig doel, voor jezelf en de ander, een goed gevoel.' We weten niet van wie dit citaat is, maar de betekenis van deze woorden zien we bij Voorall dagelijks terug. Onze vrijwilligers zetten zich met hart en ziel in voor de doelgroep. Ook dit jaar is er weer veel werk verzet, op ons kantoor, op het strand, in TestTeams, bij adviezen, bijeenkomsten en ervaringstours. Met elkaar hebben we in 2015 weer veel bereikt in de stad.

Voorall geeft ook graag iets terug. Op dinsdag 8 december vieren we de 'Voorall Vrijwilligersdag'. Dit jaar doen we dat in het Gemeentemuseum! We krijgen een rondleiding langs de meest aansprekende stukken uit de collectie. Daarna verplaatsen we ons naar het naburige en goed toegankelijke restaurant 'Gember' voor een drankje en een hapje. Uiteraard staan we stil bij wat we samen voor elkaar hebben gekregen en wat er hoog op de agenda van 2016 moet!

2016

Het team van Voorall, inclusief alle vrijwilligers staan ook in 2016 weer graag klaar voor alle Hagenaars met een beperking!

Namens het hele team van Voorall:
Fijne feestdagen en tot ziens in 2016!

Wim Carabain, directeur.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een driemaandelijks uitgave van Voorall en bedoeld voor iedereen die professioneel betrokken is bij Hagenaars met een beperking.

Contactgegevens:

Van Diemenstraat 196
2518 VH Den Haag
070 365 52 88
info@voorall.nl
www.voorall.nl
www.facebook.com/voorall
www.twitter.com/voorall

Redactie:

Communicatie Voorall

Ontwerp:

MatGlas Ontwerpbureau,
Jan Bakker

VOOR*all*
voor Hagenaars met een beperking